



# SAJÓSZÖGED

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

# TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Sajószöged bemutatása	5
3. Örökségünk	8
4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása Sajószöged községben	11
5. Építészeti útmutató	17
Telepítés	
Magasság	
Tetőhajlásszög	
Tetőforma	
Színek	
Kerítések	
Kertek	
Erkélyek, tornácok	
Anyaghasználat	
Ajtók, ablakok	
Homlokzatképzés	
Részletek	
6. Mai példák	33
7. Utcák, terek	35
8. Hirdetések, reklámtáblák	38
Impresszum	39



# BEVEZETÉS

Sajószöged Község arculati kézikönyvének célja nem csupán értékeinek és örökségeinek ismertetése, hanem jelen arculatának megőrzése, melynek érdekében ismerteti az olvasóval a javasolt, követendő megoldásokat, zöldfelületi és épített környezetbeli vonatkozásában egyaránt.

A kézikönyv célja a község értékeinek, lehetőségeinek a lakók számára történő bemutatása, továbbá szemléletet kíván formálni a helyben élők körében, miszerint telken belüli környezetformáló tevékenységükkel az utcaképet, illetve a település egészét is befolyásolják.



#### 4 | Bevezetés



A könyv ebben a felelősségteljes feladatban nyújt segítséget.

Természetesen csakis a helyi közösség által elfogadott szabályokat lehet minden településen, így Sajószögeden is alkalmazni, ezért különösen fontosnak tartjuk a párbeszédet.

Kiindulópontnak és szemléletformálónak szánjuk ezt a dokumentumot. Bízunk benne, hogy valódi segítségére lesz a település összetartó közösségének!



## SAJÓSZÖGED

Sajószöged község Borsod-Abaúj-Zemplén megye tiszaujvárosi járásában, a dél-borsodi vidéken fekszik; többnemzetiségű település. A falu neve személynévből keletkezett, alapja a 'szög', azaz szeg, mely személynévnek is használatos volt (Cegu). Első okleveles említése **1327**-re datálható, ekkor egy birtokösszeíráskor nevezték meg Szeghed néven. 1420 után Zeked, Zeoged néven is említették. A török uralom alatti **1546-os** összeírásban Zeged, Zuga, Szöge nevekkkel szerepelt. Az 1598-as dézsma összeírásban jelent meg először a Sajó-Zeged név. A II. József rendeletére 1780-85 között készült katonai összeírásban Sajó-Szegedként szerepelt. 1860-ban már mai nevén, Sajó-Szöged néven írta alá jelentését a falu jegyzője, Zsoldos György. A falu sem az 1332-35-ös pápai tizedet összeíró listában, sem az 1450 körül keletkezett, a templomokat listázó jegyzéken nem szerepelt.

A különböző adó-dézsmajegyzékek adatai alapján 1495-ben 21, 1546-ban 21, 1576-ban 49, 1650-ben 41, 1710-ben 68, 1783-ban 127 család élt Sajószögeden. Az 1736-os összeírás alapján a falu lakosságának harmada tót, másik harmada rác és rutén, egyharmada magyar volt. Maga a 'szöged' szó jelentése ék vagy sarok. Általában folyókanyarulat környékén (a falu esetében a Sajó-Tisza szögében) volt jellemző az ilyen település elnevezés. A település vezetői 1864-ben hasonlóan magyarázták a község nevét: "a Sajó és Tisza össze folyásánál, mint egy a két folyónak szögébe esik, innen vélik (ti. a szögről) venni a nevét."



1. térkép: Az első katonai felmérés (1763-1787)



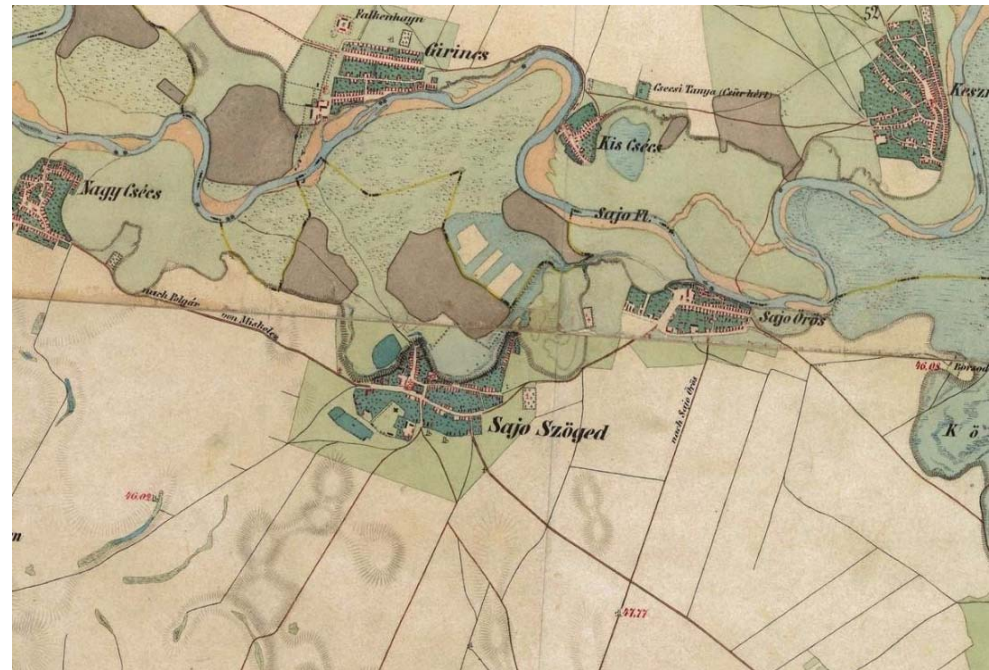
## 6 | A település bemutatása

A falu a Sajó folyó mellett, közel annak a Tiszába torkolásához (a két folyó árterében), a 35-ös számú főút mentén helyezkedik el. A főút 1941-es építése, valamint a legújabb, 2007. évi szélesítésekor sírokat tártak föl, melyek egy régi településről árulkodnak. E leletek azt bizonyítják, hogy már a honfoglalás korában is lakott település volt. A honfoglalást követően valószínűleg Őrs nemzetsége telepedett le itt. A legrégebbi sírok 900–1100 közötti temetkezésről tanúskodnak, majd 150-200 évi szünet következett. Az ismételt temetkezések 1320-tól az 1600-as évekig tartottak.

A XIV. században a település birtokosai a Berentei és Peres, majd a Petri, majd 1425-ben mellettük egyes részbirtokokban a Hodászi és Siketh családok is. Szögedi-Syketh Bálint később is birtokos volt itt. Birtokot szereztek itt a fenti családokon kívül a sajóládi pálosok, a XVI. század közepén pedig a (szuhafői) Rinóth és Ludnai családok is. A községben élő nemesség a „de Szögéd” nevet használta.

A reformáció hamar elterjedt a községben, 1580-ban már templommal büszkélkedhetett a református közösség. A református egyház leányegyházai 1581-ben Tarján, Szederkény, Sajóörös voltak.

A település 1599-ben és 1705-ben (utóbb valószínűleg a labancok hathatós közreműködése által) leégett. A puszta betelepítésére sok jövevény érkezett, elsősorban szlávok telepedtek be, akik vallásuk szerint görög katolikusok voltak. A görög katolikus parókia keletkezésére vonatkozó pontos adatok nem állnak rendelkezésre, de annyit biztosan lehet tudni, hogy a török időben már állt. A római katolikus plébániát 1737-ben állították fel, és Szent Mihály tiszteletére szentelték fel.



2. térkép: A második katonai felmérés (1806-1869)



Az 1700-as évektől a faluban telepedtek le a gróf Serényiek, báró Beniczkyek, valamint a Dadányi, Merczel, Mándy, Szerdahelyi nemesi földbirtokos családok. A faluban három földesúri kastély épült. Az 1939-es adatok szerint Sajószöged községnek 1042 lakosa volt (520 férfi, 522 nő), területe 2442 kataszteri hold (1,406 hektár). Földbirtokosai 1945-ig gróf Bethlen Pál, báró Beniczky Andor és Gyűlvézi Dadányi Miklós.

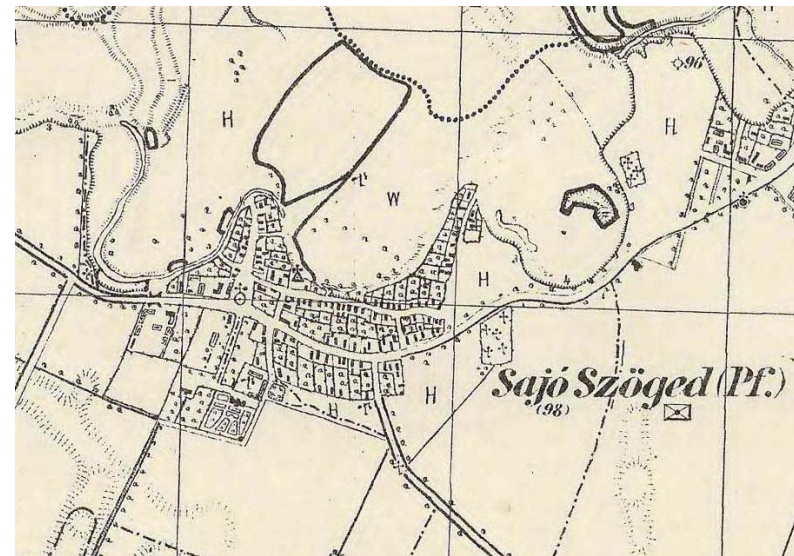
A faluban egészen 1880-ig a rutén volt a mindennapi beszélt nyelv. Az istentiszteletek és a tanítás is e nyelven történt. 1890 táján alakult a Hitelszövetkezet, melyhez 18 község tartozott, köztük Sajószöged is.

1944. november 11-én kezdték meg a földosztást, 194 család kapott helyben földet. A szocialista ipar betelepítésével az eredetileg mezőgazdasági termelésre berendezkedett közösség (pl. Tiszai Vegyi Kombinát) ipari termelésre képezte át magát.

Az ipari termelés során a Sajó ártere, mint természeti érték azonban nem sérült visszafordíthatatlanul; a kavicsbányászat során képződött egy 40 hektár területű horgásztó, mely a térség népszerű horgász paradicsoma. A Triatlon Világkupa révén híressé vált Nemzeti Sportváros (ti. Tiszaújváros) ipari „kertvárosaként” (ti. Sajószöged) vonzó a városi zaj elől menekülő tiszaujvárosi lakosság körében.

A község igyekszik kedvezni a helyi kis- és középvállalkozásoknak, a mezőgazdasági termelésnek, melyhez a kiépült ipari park és a környezetvédelmi elvárásoknak mindenben megfelelő agrárfarm nyújthat segítséget.

A község kulturális életének alappillére a zeneiskola, melynek növendékeiből ifjúsági fúvószenekar, kamarazenekar és big-band zenekar alakult. Jelentős kulturális rendezvény az évente megrendezésre kerülő Big-Band Fesztivál és a hagyományos falunapi ünnepek, melyekre augusztus hónapban kerül sor abban a szabadidő parkban, mely Sajószöged település üde színtere a zászlóparkkal együtt, ami egyben a község kiemelt jelképe.



3. térkép: Magyar Királyság (1869-1887)



## ÖRÖKSÉGÜNK, ÉRTÉKEINK

# 3

### Istenszüdő Születése görög ortodox katolikus templom

A faluban több görög katolikus templom volt. Az 1600-as években ide betelepülő szláv nyelvű népesség először a reformátusoktól elvett templomot kapta meg, ami később összedőlt. Ennek helyére, a „régii hazájuk hagyománya szerint” fatemplomot építettek, amely azonban néhány évtizedes használat után leégett.

Ezért 1740 körül épült egy új, immár kőtemplom. Első ütemben a szentély és a hajó épült meg, a hajó fölött kis fatorony volt. A templom bejárata a déli oldalon volt (melyet a 2002-2004-es felújításkor megtaláltak). A falu lakossága ezekben az évtizedekben jelentősen megnőtt, sok görög katolikus települt be újra. Ezért 1788-90 között bővítették a templomot a toronnyal és karzattal, a bejáratot a nyugati oldalra, a torony alá helyezték át. A falu lakossága 1746-ban 552 fő, ebből 500 fő görög katolikus volt. A templom tornyát 1809-ben Klier Vencel miskolci építési tervrajzának megfelelően restauráltak. További renoválás 1958-ban volt, mely a falak vizesedése, s ennek következtében a vakolat leomlása miatt vált szükségessé. 1975-ben új csatorna és járda készült, 1979-ben az elektromos rendszer került felújításra. A Szmandray János parókiás által 1948-ban írt „historia domus” szerint a templomot 1923-ban, Szabó Izidor parókiás idejében is renoválták, ekkor került be az ikonosztázion is. Az üveglakok 1930-ban, Szmandray János idejében készültek. A főoltár először fából készült, majd 1936-ban készült a jelenleg is álló kőoltár.

A 2002-es árvízi felújítás során a templombelső festését Anducska Tibor újfehértói díszítő festő végezte. Először a hajó mennyezeti freskóit restaurálta. A szentélyben a „csillagos ég” ábrázolás alatt, egy még régebbi freskó elemeit találta, melyet aztán szakszerűen feltárt és restaurált. Búcsújáró napja szeptember 8.





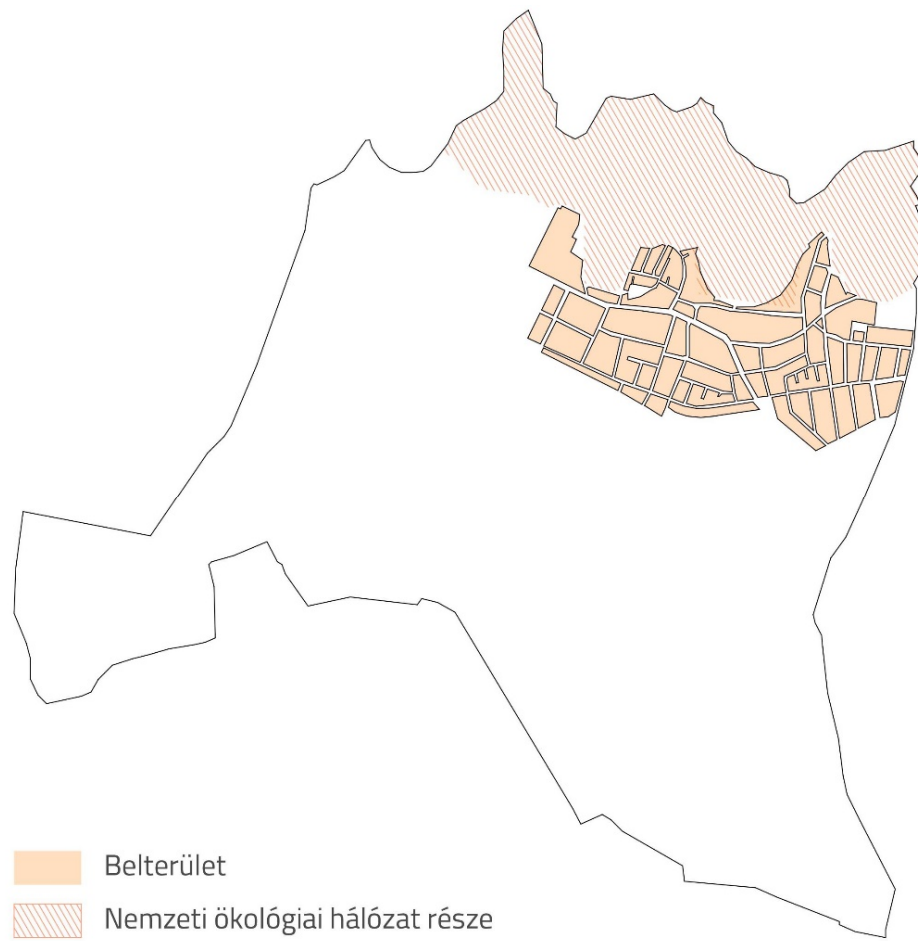
## Egykori főúri kastélyok, kúriák épületei

**Nem állnak műemléki védelem alatt**, de a település történetére, egykori birtokosaira utalnak a fennmaradt, bár részben átalakított főúri épületek. Eklektikus illetve neoklasszicista stílusjegyek jellemzik; a bejárat mindkét esetben hangsúlyos homlokzati elem.

Mára közösségi funkciót kaptak, a község közösségi illetve művelődési házának, könyvtárának biztosítanak helyet. Az épületek jó műszaki állapotban vannak, nemrég kerültek felújításra. Környezetük, zöldfelületük is gondozott.

**Településképi szempontból meghatározó épületek.**





## Természeti értékek

A közigazgatási határokon belül a belterület határától északra lévő terület a Nemzeti ökológiai hálózat része.

Itt található a Sajószögedi-tó – amely a környékre jellemzően kavicsbánya volt - a Nagy-erdő, továbbá egészségügyi, szociális, turisztikai rendeltetésű illetve védett erdőterületek.

Sajószöged külterületének határán folyik a Sajó, amelynek ártere szintén az ökológiai hálózathoz tartozik.



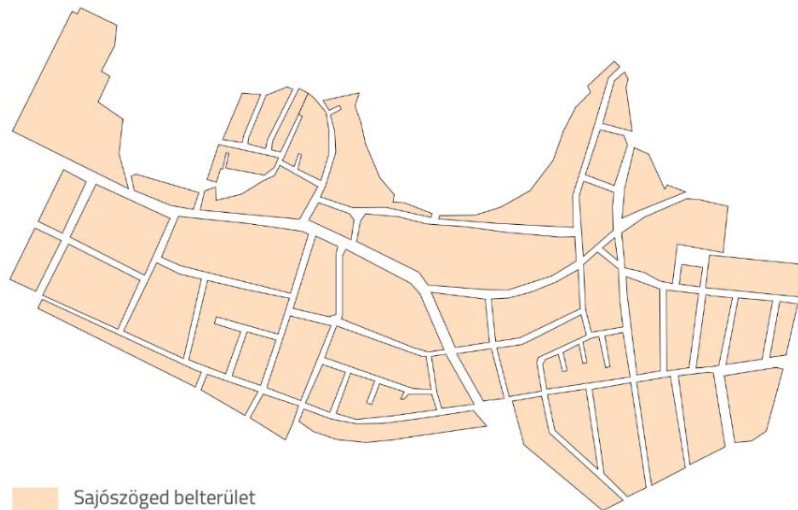
## ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK SAJÓSZÖGED

Sajószögeden - az arculati jellemzők tekintetében - négy eltérő karakterű területrészt különböztethető meg.

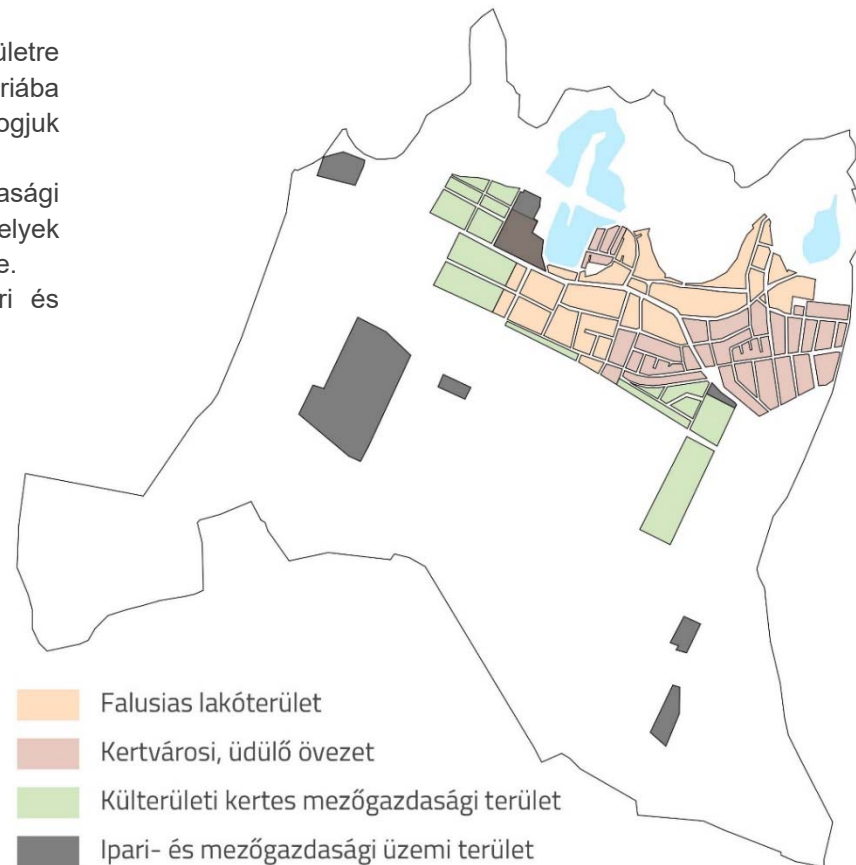
A belterület nagyrészen lakóépületeket foglal magába; falusias lakóterületre valamint kertvárosi vagy üdülőövezetre bonthatjuk (az utóbbi kettőt egy kategóriába vesszük, mivel nagyon hasonló jellemzőkkel bírnak). A továbbiakban ezeket fogjuk bővebben tárgyalni.

A település külterületén, több helyen, de nem összefüggően találunk gazdasági területeket. Ezek egyik csoportja a kertes mezőgazdasági területek, melyek karakterükben eltérnek a faluszerkezettől, ezért külön karakterként határoljuk le.

Szintén gazdasági tevékenységhez köthető a negyedik karakter, az ipari és mezőgazdasági üzemi területek, melyekre érintőlegesen térünk ki.



Sajószöged belterület



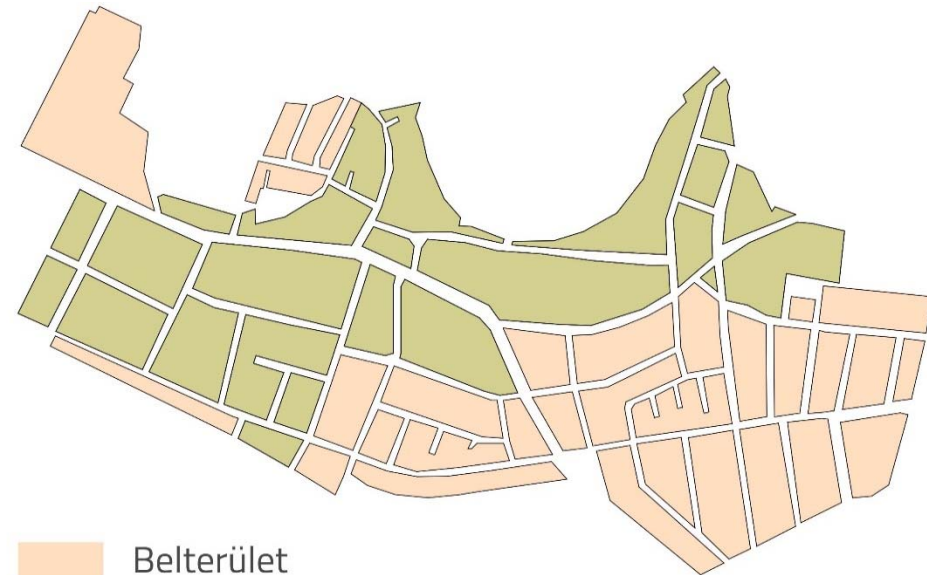
## Falusias

Sajószöged magán viseli az organikus településfejlődés jegyeit. A Sajó és a Tisza ártere okán a helyiek igyekeztek a kissé magasabban fekvő helyekre építkezni, noha ez a település földrajzi fekvése miatt nem mindig volt lehetséges. A lakóházak a közutaktól távolabb, előkerttel, nem túl hosszú parcellákra épültek. Az épületek építészeti formavilága, kora már változatosabb; a lakóépületek nagyobb része a II. világháború után épült típusház, leginkább meredek sátortetővel. A település egykori arculatára utal néhány lakóház, amelyek a XX. század elejéről származnak. Sajnos kevés olyan hagyományos épületet találunk, amelyek átalakítás, beavatkozás nélkül megőrizték a népi építészet stílusjegyeit.

A település szerkezete halmaztelepülés. A katonai felmérések alapján mutatott sugaras halmaztelepülés jegyeket, ahol jellemzően egy központi tér felé futnak az utcák, azonban ezek a település növekedésével és mérnöki beavatkozással eltűntek, így ma már inkább hasonlít rostos halmaztelepülés-szerkezethez, melyre a szabálytalan négyszög negyedek a jellemzőek.

Az eredeti telepítés az utcára merőleges volt, a sátortetős épületek esetében ez megváltozott. Jelenleg rendkívül változatos egy-egy „nyeregtes” utcán belül is a tetőgerincek tengelye.

A házak jellemzően előkerttel kapcsolódnak a közterülethez, még a településközpontban is. Összesen egy-két kivétel akad, mint például az Ady Endre út és a Széchenyi út sarkán lévő gyógyszerár épülete.



- Belterület
- Belterület - falusias lakóterület



## Építészettörténeti előzmény

A település az észak-magyarországi tájegység határán helyezkedik el. Az egykori népi lakóházakra egy szomszédos településen fennmaradt épület mutat példát. A hagyományos háromosztatú parasztház alaprajzi elrendezését követi. A 19. században a középkor végén kialakult, háromhelyiséges parasztház a Kárpát-medence szinte minden táján általános. A népes nagycsalád egy házban, „egy fedél alatt” lakott. A férfiak, de főleg a „fehércselédek” és a gyermekek életük nagyobb részét itt, a közös portán élték. A tágas udvart az utca felől vessző- vagy léckerítés választotta el.

Később bővítették több szobásra és előszeretettel alkalmazták a tornácot. Kezdetben nád-, majd cserépfedés volt a jellemző.

Az utcai homlokzat jellegzetes eleme volt a két osztott faablak.



A hagyományos utcaképet az utcára merőleges tetőgerincű épületek ritmusa adta.



## Kertvárosi, üdülőövezet

Ez a két településrész építészetileg nagyon hasonló karakterekkel bír, így ilyen szempontból ugyanazok vonatkoznak rájuk. A kertváros a történeti településrészbe ékelődik délkeleti oldalról, a kis kiterjedésű üdülőövezet pedig a bányató keleti partján terül el.

Mind a két övezet a világháborúk után alakult ki. Különbség jellemzően csak a használat időtartamában van - ami az üdülőövezetben jellemzően szezonális - illetve az épületek méretében, így a tetőhajlásszögben is.

Alapvetően egyszerű oldalhatáron álló, előkertes, túlnyomórészt kétszintes, tetőteres házformák jellemzőek, de előfordul akár háromszintes is közöttük.

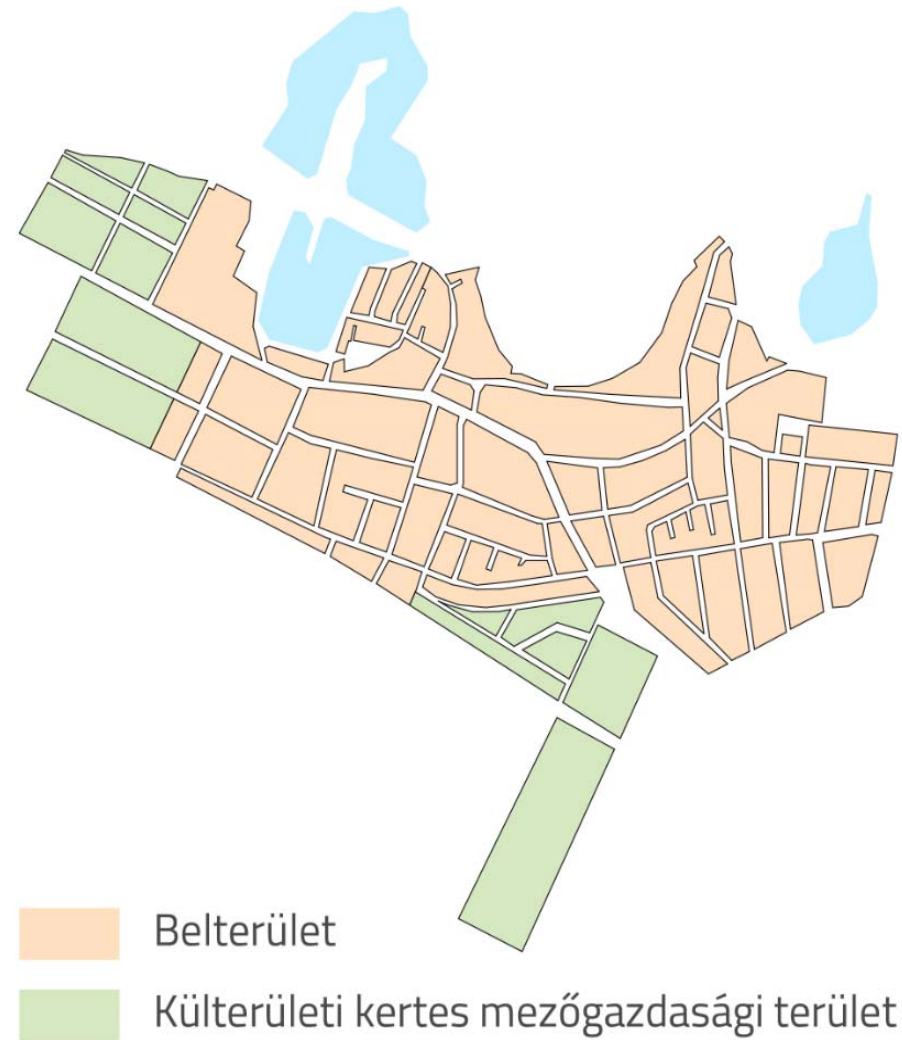


## Külterület, kertes mezőgazdasági területek

Sajószöged külterületén több, egykori kavicsbánya helyén kialakult tavak, különböző rendeltetésű erdőterületek, valamint extenzív és intenzív használatú mezőgazdasági területek találhatók.

A település egykor a mezőgazdaságból élt. Ugyan mára ez megváltozott, a község külterületén jelentős mezőgazdasági tevékenység zajlik.

Ennek része a viszonylag nagy, de nem összefüggő területen lévő kertes mezőgazdasági terület. A kiskertekben sok helyen kisméretű épületet találunk, bár közülük soknak az építészeti minősége vagy műszaki állapota már eléggé leromlott.



## Gazdasági területek

A település belterületének határán és külterületén egyaránt találhatóak ipari területek. Nem minden esetben csatlakoznak közvetlenül a településhez, de a vérkeringésében vitathatatlanul szerepük van. Nagy jelentőséggel bírnak egy község életében. Ezek karakterére kitérni nem célja a kézikönyvnek.



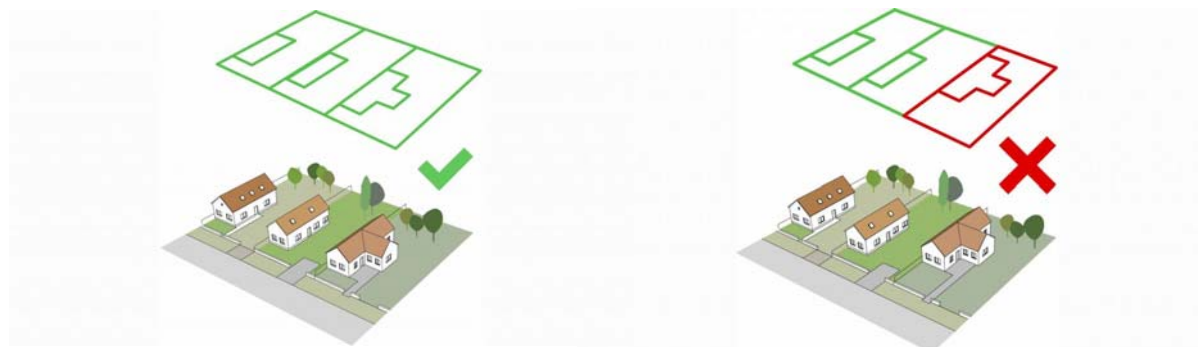


# ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

## Sajószöged - falusias lakóterületek

### ÁLTALÁNOS BEÉPÍTÉSI AJÁNLÁSOK

Az építészeti útmutatóban szereplő ajánlásainkkal, szeretnénk segítséget nyújtani építész és építtető számára, hogy a településen olyan épületeket, épületfelújításokat valósítsanak meg a jövőben, amelyek megőrzik a település egyedi hangulatát.



### TELEPÍTÉS

Sajószöged községben az előkertes telepítés a jellemző, az azonos méretű előkertek adják meg az egységes utcaképet.

A településen az oldalhatáron álló, utcára merőleges rendszerű kialakítás a leginkább jellemző.

Új ház építéskor javasolt az utcában meglévő épületek telepítéséhez illeszkedni. Az épületet indokolatlanul visszahúzni vagy elforgatni a jellemző tengelytől nem javasolt.



### MAGASSÁG

Településképi szempontból indokolt, hogy a jelenlegi falusias lakóterület szövetébe újonnan beilleszteni kívánt házak hasonló építménymagassággal épüljenek, mint a már meglévő épületek.

Néhány ház kivételével az egyszintes házak a jellemzők. Ehhez javasolt illeszkedni.



Példa tetőhajlásszög és magasság illeszkedésre a településen.

### TETŐHAJLÁSSZÖG

Sajószöged falusias lakóterületén a meglévő lakóépületek tetőhajlásszöge javarészből 35-45 fok között van.

A meglévő település szövetbe épülő új házak is hasonló tetőhajlásszöggel épüljenek, mint környezetükben lévők.



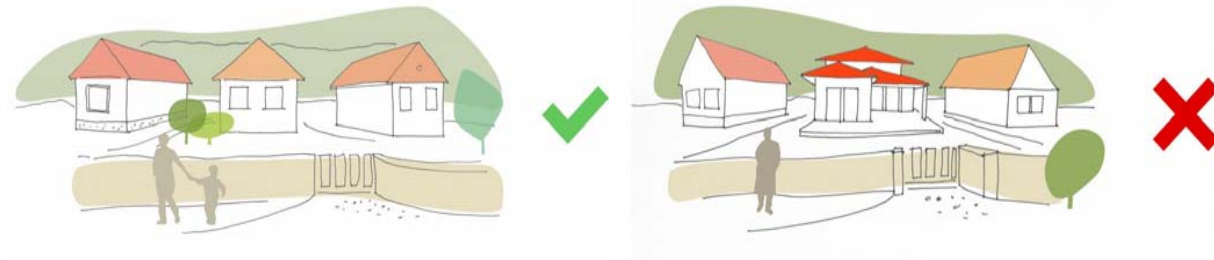
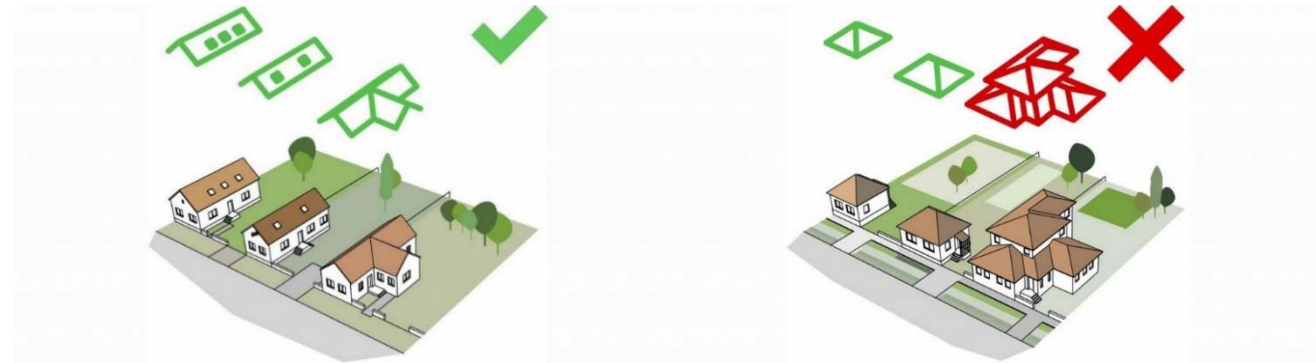
## TETŐFORMA

A településen lévő tetőformák rendkívül változatosak. Általában nyereg- vagy sátoztetők, néhol kontyolt illetve manzárdos kialakításban.

A nyeregtetős vagy sátoztetős házakból álló utcaképbe nem javasolt tördelt, összetett tetőformájú épület, hanem a szomszédos telkeken lévő lakóházakéhoz hasonló.

A manapság divatos, „mediterrán” tetőhajlásszögű, tetőformájú ház nem illeszkedik a település karakterébe, ezért ilyen tetőformájú épület építése nem javasolt.

Elsősorban az adott utcában lévő tetők karakteréből lehet kiindulni, ha nincs ilyen támpont, akkor a közvetlen szomszédokat vehetjük figyelembe.



Példa a településen a hagyományos értékekhez illeszkedő tetőformára.



## SZÍNEK

A homlokzatok színvilága a településen változatos, de ajánlott a fehér, vagy a pasztellszínek világos árnyalatainak használata. Kerülni kell a harsány, élénk színeket.

Nem elfogadhatóak a rikító fémlemezfedések vagy burkolatok sem.



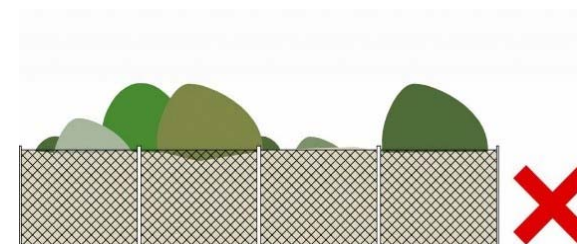
Példa a településen megfelelő színhasználatra.

**Javasolt** fehér, vagy világos tónusú, pasztellszínű vakolat, sötétebb színű nyílászáró.

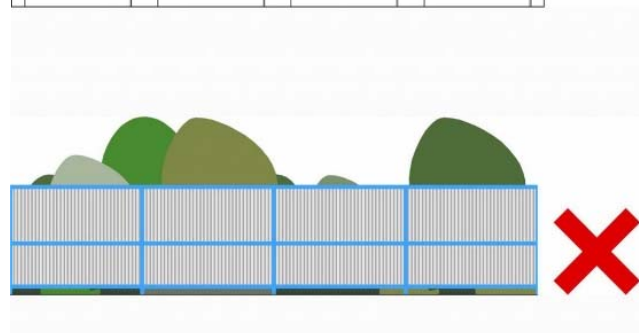


## KERÍTÉS

A településen fontos az utca és a lakóingatlan területének elválasztására szolgáló kerítések egysége. A hasonló színű, karakterű kerítések egy utcát vagy utcarészletet egységesebbé formálnak.



A településen hagyományosan az áttört kerítés a jellemző.



A kezeletlen felületű, tömör, beton elemes kerítés új kialakításnál kerülendő.



Kerüljük a teljesen áttört nád- vagy drótfonatos kerítést az utcáfronton.

### Jellemző előzménypéldák

Korai előzménypéldák a vessző- vagy léckerítés, később a fémkerítés tömör lábazattal, illetve a tömör téglakerítés.



## Sajószöged – kertvárosi, üdülőövezet

### ÁLTALÁNOS BEÉPÍTÉSI AJÁNLÁSOK

Az alábbiakban a kertvárosi és üdülőövezetkre adunk ajánlásokat.

Itt az előzőekhez képest nagyobb szabadság javasolt.

Azok az ajánlások, útmutatások, amelyek lényegében metszetet képeznek az előzőekben leírt falusias lakóterületével - tehát egyezik azokkal - nem tárgyaljuk. Azokban az előző fejezet pontjaiban leírtak érvényesek.

#### MAGASSÁG

Településképi szempontból a jelenlegi kertvárosi és üdülőterület esetében is indokolt, hogy az újonnan ebbe a szövetbe illeszteni kívánt házak hasonló építménymagassággal épüljenek, mint a már meglévő épületek.

A településközponti falusias lakóterülettel szemben ezeken a részeken a kettő vagy akár a három szint is jellemző. Utóbbi esetében a legfelső emelet mindig tetőtérbeépítés.



### TETŐHAJLÁSSZÖG

Sajószöged kertvárosi és üdülőházas területén a meglévő lakóépületek tetőhajlásszöge javarészből 35-45 fok között van. Kevés esetben tér ettől el, de az üdülőházak esetében előfordul ennél meredekebb hajlásszög is.

Indokolt, hogy a meglévő szövetbe épülő új házak, illetve az új tetőszerkezetek is hasonló hajlásszöggel épüljenek, mint a szűkebb környezetükben lévők.



### TETŐFORMA

Ezeken a részeken kevés kivétellel a nyeregtetők jellemzőek. A tengelyük nagyrészt az utcára merőleges, környezetük figyelembe vételével kell megépíteni. Előfordul még kontyolt nyeregtető vagy sátoztető is.

Mediterrán típusú vagy lapostető itt is kerülendő az ízléses és egyedi karakteres utca- és településképp érdekében.



### SZÍNEK

Az épület színei meghatározzák azok környezetbe illeszkedését és az embert is stimulálják. Kerülni kell a harsány, élénk színeket, melyek hamarabb is fakulnak, egyenlőtlenül.



### KERÍTÉS

A félig áttört kerítések a jól átlátható településképet segítik elő. A településen ez a jellemző.

A kezeletlen felületű, tömör, beton elemes kerítés új kialakításakor kerülendő. Utcafronton a teljesen áttört nád- vagy drótfonatos, illetve a túlzottan megformált, településképbe nem illeszkedő kerítést is kerüljük.





## KERÍTÉSEK

Sajószögeden változatos kerítések találunk mind anyaghasználat, mind forma tekintetében. Fontos, hogy egy utcában lehetőség szerint hasonló magasságú és színvilágú kerítéseket alkalmazzunk. Szép példa a településről a művelődési ház fémkerítése.

Javasolt a fémkerítés színét sötétebb színekből választani, a lábazat anyagát pedig természetes anyaggal burkolni. A javasolt lábazati anyagokat mutató két kis kép és a kerülendő példa nem Sajószögeden készült.



### Kerülendő:

Előregyártott elemes betonkerítés.



## KERTEK

### Előkeretek, utcák

Sajószögeden az épület és az utca között lévő előkertek, különösen a kertvárosias területeken, az áttört kerítéseknek köszönhetően vizuálisan szinte az utca részét képezik.

A kerítésen belül kialakított előkerti részek, gépkocsi beállók együtt élnek az utcán, a burkolt úttest és a járda közötti zöld sávval; egy-egy szépen megformált kertrészlet az egész utcaképet befolyásolja.

Javasolt lakóházunk előtt, a közterületen lévő szegélyeket, csapadékvíz elvezető árok partját is gondozni, az is a miénk.

Néhány jó példa a településről. A jobb felső két kép nem Sajószögeden készült.



## Pihenőkert, konyhakert



Valamikor a lakóházak mellett, mögött elhelyezkedő kert az emberek megművelték. Ma már kevésbé jellemző, a kert pihenő, esztétikai funkciója kap szerepet.

Különösen igaz ez a kertvárosi, üdülő telkekre, ahol már a telekszerkezet is ezt támogatja.

A kikapcsolódást a kert épület mögötti, nyugodt részében kerti sütővel, árnyékot adó építménnyel támogathatjuk.

Javasolt az éghajlatnak, a táj jellegének megfelelő növények, virágok ültetése.

Jó példák (a képek, a középső oszlop kivételével nem a településen készültek):



## ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A magyar népi építészet jellegzetes elemei a tornácok. A településen már nem sok példát találunk rájuk, némelyek közülük felújításra is szorulnak.

A kertvárosias részeken modernebb épületek vannak. A ma épülő lakóházak fontos elemei a teraszok, erkélyek, melyek a lakótér kültéri megjelenései. A jobb oldali képek példák arra, hogy a kertvárosi és üdülőterületeken hogy lehet ezeket a mindennapi életünk egyik fontos részévé formálni (nem a településen készült a képek). A tó irányába néző erkély kellemes élettér.

Lent régi házak tornácainak képe a településről.



## TETŐK, ANYAGHASZNÁLAT

Településképi szempontból **javasolt** a cserép, kertvárosias területen a betoncserép, faszindely héjazati anyagok.

Nem a településen készült képek.



**Kerülendő** a településképi szempontból káros hullámpala, vagy lakóházon a kék színű fém hullámlemez. Ugyanazon a tetőfelületen ugyanazt a héjazati anyagot használjuk!

Nem a településen készült képek.



## AJTÓK, ABLAKOK

### Jó példák a településről



**Sajószögeden** változatos nyílászárókat találunk a homlokzatokon. Az utcai homlokzaton fehér, külső tokos műanyag redőny helyett javasolt zsalugáter alkalmazása árnyékolás céljából.

Nyílászárók javasolt színvilága a barna, sötétbarna, esetleg sötétzöld.

A képeken példák láthatók megfelelő nyílászáró szerkezetekre, amelyek a településen lévő házakhoz illeszkednek.

Lent a településközpont épületeihez, középen a kertvárosias környezethez, jobbra pedig az üdülőkhöz stílusában illeszkedő lehetséges típusok.

A képek nem a településen készültek.



## HOMLOKZATKÉPZÉS

Az utcai homlokzat az épület arca, nagy szerepe van az első benyomás kialakításában. Sokat elmond az épületről, akár a lakóiról. Törekedni kell a hagyományos arányokra nem csak a homlokzat egészét tekintve, de a rajta lévő nyílások esetében is. A családiházas és üdülőövezetben ennél lehet szabadabban kezelni, de nem a környezet rovására. A garázskaput kerülni kell a főhomlokzaton, mert könnyen ipari jelleget kölcsönözhet.

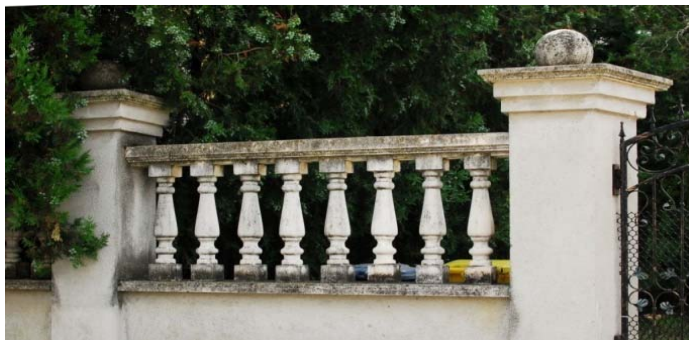
Anyaghasználatban a természetes anyagokra kell törekedni, mely közel áll a település szelleméhez.



## RÉSZLETEK, ANYAGHASZNÁLAT

A részletek formálására elődeink komoly figyelmet fordítottak, a község templomának tornya, egy korlát részlet utal erre.

Településképi szempontból lényeges a közterületeken lévő tárgyak igényes részletképzése; a szépen formált köztéri bútorok, vagy akár egy rendezvény kapcsán egyszerű anyagokból összeállított figura is pozitív impulzust adhat.





## MAI PÉLDÁK

### Új építésű kereskedelmi terület kialakítása, zöld környezetben

Ligetes területen épült a település piacának helyet adó pavilonsor. Természetes anyagok felhasználásával készült, nem hivalkodó, így belesimul a környezetébe.

Az árusító pultok környezetét térburkolattal fedték, az egész terület gondozott, ápolott hatást kelt.



## Épületfelújítás, bővítés

A településen található lakóházak túlnyomó része a II. világháború után épült. Közülük sok a 60-as-70-es évek típusstervei alapján készült, melyek magasságukban, léptékükben egységesek, viszont építésük óta rendkívül sok felesleges díszítőelem, vagy bántóan rikító színű vakolat került a homlokzataikra.

Néhány példa arra, hogyan lehet felújítani, bővíteni ezeket az épületeket úgy, hogy a mai igényeknek megfeleljenek, színesek is maradjanak, de az eredeti lépték és beépítési forma ne változzon. A jobb alsó kép kivételével a lakóházak nem a településen találhatóak.

Felújításkor használjunk természetes, igényes anyagokat, törekedjünk az egyszerűsége, a pasztellszínek alkalmazására.



# UTCÁK, TEREK

## Falusias lakóterületek

Az utcákon zöldfelületi sáv választja el az utakat a telekhatártól, kivéve a 35-ös számú főút bizonyos részeit.

Számottevő teresedések nem jellemzőek, néhol az utak térfala távolodik valamelyest. Hasznosításra ajánlott a bányató déli partján lévő nagyobb zöldfelület, mely a falusias lakóterületet, illetve az ipari és mezőgazdasági területet választja el egymástól.



## Kertvárosias, üdülőterületek

Az utakat zöld sáv választja el a telekhatárok alkotta kerítéssortól. Ezek között sok esetben egyáltalán nincs járda.

Ha mégis van, utcánként változó vonalon, azaz vagy az utca mellett közvetlenül, vagy a kerítések tövében.



## Parkok, terek

Sajószögeden klasszikus főtér nincs, a fontosabb középületek az Ady Endre út középső részén helyezkednek el.

A településen találunk zöldfelületeket, melyek közül a legnagyobb a szabdidőpark, jelentős területű. Az Arany János út, Rákóczi út és a 35-ös számú főút határolja, továbbá kettéosztja a Bem út. Az északi része kerítéssel határolt.

Nagyobb teresedés található még a Szent Mihály főangyal templom mellett, mely hasznosításra ajánlott.



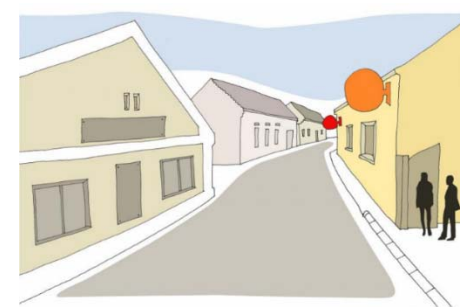
## HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az épületek homlokzatára a színes fényreklám helyett a hagyományos cégérek elhelyezése **javasolt**, a házak falaira illetve a kerítésre kerülő reklámok mérete legfeljebb 0,5 m<sup>2</sup> lehet.

Az épületek fala helyett javasolt az utcán, a buszmegálló környékén, burkolt felületen információs tábla elhelyezése.



8



# IMPRESSZUM

SAJÓSZÖGED KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Sajószöged honlapcíme: [www.sajoszoged.hu](http://www.sajoszoged.hu)

Sajószöged emailcíme: [sajoszoged@gmail.com](mailto:sajoszoged@gmail.com)

Sajószöged postai címe: 3599 sajószöged, Ady Endre út 71.

Telefon: +36 49 540 743

Polgármester: dr. Gulyás Mihály

Főépítész: Farkas István

Főépítész emailcíme: [sajoszoged@foepitesz.com](mailto:sajoszoged@foepitesz.com)

**SZERKESZTETTE:**

Farkas István főépítész,

Németh István okl. építészmérnök,

Mórucz László okl. építészmérnök

Kovács Krisztián főépítész referens

**SZÖVEG:**

Németh István okl. építészmérnök,

Horváth Adrienne településtervező

**FOTÓ:** Farkas István, Németh István

**GRAFIKAI TERVEZÉS:** Németh István, Mórucz László

Sajószöged, 2017. október 25.

A Települési Arculati Kézikönyben felhasználtuk Sajószöged község honlapján lévő, illetve a facebook.com oldalra posztolt fotókat.

A kézikönyvben szereplő fotók nem kizárólag a településen készültek!

Az építészeti útmutató, a mai példák és a reklámhordozókkal kapcsolatos témakörökben szereplő javaslatok között, máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amely a település arculatát, karakterét kedvező irányba módosíthatja.